

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 166/2022-35

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a zo sudcov Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) a Roberta Šorla v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], Spolková republika Nemecko, zastúpeného advokátkou JUDr. Annou Lacovou, Pražská 4, Košice, proti postupu Okresného súdu Košice-okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 18 Em 10/2020 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Košice-okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 18 Em 10/2020 základné práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd **p o r u š e n é b o l i**.
2. Okresnému súdu Košice-okolie **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 18 Em 10/2020 konal bez zbytočných prietahov.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie v sume **500 eur**, ktoré mu **j e** Okresný súd Košice-okolie **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** náhradu trov právneho zastúpenia **384,08 eur**, ktoré **j e p o v i n n ý** Okresný súd Košice-okolie zaplatiť právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou 29. júna 2021, ktorá bola prijatá na ďalšie konanie uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 166/2022-19 zo 16. marca 2022, domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti

v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom (aj nečinnosťou) všeobecného súdu označenom v záhlaví tohto uznesenia (ďalej len „napadnuté konanie“). Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd prikázal všeobecnému súdu konať bez zbytočných prietáhov, priznal mu finančné zadostučinenie v sume 5 000 eur a náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva nasledovný stav veci:

3. Sťažovateľ sa na okresnom súde návrhom zo 17. apríla 2020 domáhal výkonu rozhodnutia styku s maloletými deťmi na základe právoplatného a vykonateľného rozsudku Okresného súdu Košice-okolie (ďalej len „okresný súd“) č. k. 19 P 114/2014 z 27. februára 2014 v spojení s jeho doplnčiacim rozsudkom z 12. marca 2014 a rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 8 CoP 244/2014 z 30. decembra 2014, ako aj neodkladného opatrenia okresného súdu č. k. 9P 134/2016-188 zo 7. júla 2018, ktoré bolo potvrdené uznesením krajského súdu č. k. 8 CoP 368/2018-383 z 25. júla 2018. Uvedenými rozhodnutiami súdy rozhodli, že sťažovateľ je oprávnený stretávať sa s maloletými deťmi každý párny mesiac v roku od 1. do 5. v mesiaci za prítomnosti matky, ktorá je povinná informovať sťažovateľa na mesačnej báze o zdravotnom stave maloletých detí a o mieste pobytu maloletej [REDAKOVANÉ]. Neodkladným opatrením súdy rozhodli, že sťažovateľ je oprávnený kontaktovať sa s maloletými deťmi prostredníctvom internetovej komunikácie Skype so zapnutým zvukom a videokamerou každú nedeľu kalendárneho týždňa v čase od 18.00 h do 18.30 h s tým, že matka [REDAKOVANÉ], je povinná zabezpečiť uvedenú formu kontaktu bez jej prítomnosti a ako aj prítomnosti jej rodičov.

4. Prvý návrh na výkon rozhodnutia právoplatného a vykonateľného rozsudku okresného súdu č. k. 19 P 114/2014 z 27. februára 2014 v spojení s doplnčiacim rozsudkom z 12. marca 2014 a rozsudkom krajského súdu č. k. 8 CoP 244/2014 z 30. decembra 2014 podal sťažovateľ už 14. októbra 2015. Konanie bolo vedené pod sp. zn. 19 Em 5/2015. Súd prakticky po štyroch rokoch návrh zamietol uznesením č. k. 19 Em 5/2015 z 21. septembra 2019 vo vzťahu k úprave styku sťažovateľa s maloletými z dôvodu, že navrhovateľom označený rozsudok nemôže byť podkladom výkonu vzhľadom na to, že bol zmenený neskorším neodkladným opatrením. Zároveň však uviedol, že vo veci výkonu rozhodnutia na základe neodkladného opatrenia súd začne konanie *ex offo*.

5. Uznesením č. k. 18 Em 10/2020-99 z 1. februára 2021 okresný súd ustanovil Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Košice za kolízneho opatrovníka k maloletým deťom: [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ].

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Proti napadnutému postupu okresného súdu podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje, že okresný súd je v konaní pasívny, od podania návrhu uplynul viac ako jeden rok a počas celej doby súd nevykonával žiaden relevantný úkon, ktorým by bránil práva sťažovateľa vo veci styku s deťmi, keďže ich od júna 2017 až doteraz nevidel a nestretol sa s nimi. Z tohto dôvodu namieta porušenie svojich označených práv v bode 1.

III.

Vyjadrenie odporcu a replika sťažovateľa

7. Okresný súd v podaní č. k. 1 Spr V 90/2022 z 30. marca 2022 uviedol, že vzhľadom na to, že na súde prebiehalo konanie o zmenu úpravy rodičovských práv a povinností ohľadom maloletých detí, bolo potrebné zistiť, či rozhodnutia navrhnuté na výkon sú ešte vykonateľné a či neboli zmenené. Toto okresný súd priebežne viackrát zisťoval od podania návrhu až do 1. februára 2021, keď uznesením ustanovil kolízneho opatrovníka maloletým deťom a vyzval povinnú, opatrovníka a obecný úrad na poskytnutie súčinnosti. Dňa 1. marca 2021 kolízny opatrovník a 15. marca 2021 matka maloletých detí podali svoje vyjadrenie k veci. Dňa 27. augusta 2021 okresný súd požiadal o súčinnosť Psychosociálne centrum v Košiciach o podanie správy ohľadom realizácie styku sťažovateľa s maloletými deťmi a realizácie neodkladného opatrenia zo 7. júla 2018 a súčasne vydal uznesenie o nariadení výkonu rozhodnutí spomínaných v bode 3. Psychosociálne centrum doručilo súdu správu 21. septembra 2021. Právna zástupkyňa sťažovateľa 20. októbra 2021 doručila tunajšiemu súdu vyjadrenie k uzneseniu z 27. augusta 2021. Následne 3. decembra 2021 odoslal súd matke mal. detí výzvu na dobrovoľné plnenie súdnych rozhodnutí, na ktorú odpovedala svojimi podaniami doručenými súdu 23. decembra 2021, 12. januára 2022 a 3. februára 2022, ktoré boli dané 8. februára 2022 na vedomie právnej zástupkyňi sťažovateľa. Z posledného podania (č. l. 256 a 257) vyplýva, že od začiatku roka sa uskutočnili skypové hovory medzi sťažovateľom a deťmi 16. januára 2022 (takmer 3 minúty), 30. januára 2022 (10 minút), avšak tieto vyjadrujú podľa matky veľkú nevôľu a silný odpor voči tomuto neodkladnému opatreniu a vynútenej povinnosti. Ako dôkaz boli pripojené prepisy rozhovorov. Dňa 28. marca 2022 súd uznesením rozhodol o výkone rozhodnutí vo vzťahu k maloletým deťom a uložil matke poriadkovú pokutu v sume 200 eur. Okresný súd v závere vyjadrenia považuje požadované finančné zadostučinenie za neprimerane vysoké.

8. Právna zástupkyňa sťažovateľa v replike z 18. apríla 2022 uviedla, že okresný súd si je vedomý svojej nečinnosti, a tým aj uznáva porušenie práv sťažovateľa. Ten vyjadrenie okresného súdu vníma rozporuplne. Sťažovateľ podal návrh na súdny výkon rozhodnutia z dôvodu, že sa súdne rozhodnutie povinnou osobou dobrovoľne neplnilo, a tak nemal žiadnu inú možnosť kontaktovať sa so svojimi deťmi. Súčasne v návrhu uviedol, že predtým bolo pred okresným súdom 4 roky bezúspešne vedené konanie o výkon rozhodnutia o úprave styku s maloletými deťmi pod sp. zn. 19 Em 5/2015, ktoré súd bez jediného relevantného úkonu zamietol uznesením z 21. mája 2019. Okresný súd aj napriek svojmu vyhláseniu, že v danej veci začne konať z úradnej moci, konať nezačal a nekonal, preto sťažovateľ podal nový návrh na výkon rozhodnutia. Súd jeho návrh zrejme vnímal len tak, že iba využil zákonom danú možnosť, ale jeho návrhu nepripisoval žiadnu váhu a nevyužil zákonom zverenú moc súdom na to, aby aj donútil povinného na plnenie súdom vydaného rozhodnutia. Okresný súd tvrdí, že zisťoval, či ešte trvá vykonateľnosť navrhnutého súdneho rozhodnutia, ale toto zisťovanie súdu trvalo neprimerane od 20. apríla 2020 do 27. augusta 2021. Okresný súd počas všetkých konaní vedených v opatrovníckej veci mal. detí [REDAKOVANÉ] nekonal sústredene, nekonal plynulo a konal ako „na oko“ bez toho, aby mal snahu dosiahnuť sťažovateľom žiadaný stav, t. j. umožniť mu kontakt s jeho mal. deťmi (v tomto smere poukazuje na dlhotrvajúce znalecké dokazovanie v konaní pod sp. zn. 9P 134/2016 od 8. júla 2020 do 30. decembra 2021, teda vypracovanie trvalo nie 60 dní, ako bolo stanovené, ale 517 dní).

S deťmi sťažovateľ nebol v osobnom kontakte od roku 2017 až doteraz (čiže už vyše 5 rokov!). V období rokov 2019 až do začiatku 2022 skypoval s deťmi spolu asi 1,5 hodiny a skypový kontakt sa uskutočnil iba 9x (!). Zapnutú kameru mali len celkovo okolo pol hodiny. Za obdobie 5 rokov videl svoje deti pri skypovanom hovore cca pol hodiny!!! Preto sťažovateľ každé vyjadrenie okresného súdu, ktorým poukazuje na „svoju snahu“ vo veci konať, vníma za aroganciu a zneužitie moci, keď súd vie, že sťažovateľ nemá inú možnosť, ako byť v kontakte s deťmi, ako prostredníctvom súdneho výkonu súdneho rozhodnutia.

8.1. Sťažovateľ k argumentácii okresného súdu týkajúcej sa nevyčerpania sťažnosti na prietahy v konaní adresovanej predsedovi okresného súdu ako účinného prostriedku nápravy poukazuje na aktuálnu judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) [rozsudky vo veciach Ištván a Ištvánová proti Slovenskej republike (č. 30189/07, ods. 52 – 55 a 63 – 99, 12. 6. 2012) a Komanický proti Slovenskej republike (č. 6) (č. 40437/07, ods. 51 – 54 a 60 – 96, 12. 6. 2012)], v súlade s ktorou sťažnosť na prietahy v konaní adresovaná predsedovi okresného súdu nie je považovaná za účinný prostriedok nápravy.

8.2. Sťažovateľ sa nestotožňuje tiež s názorom okresného súdu, že ním žiadané finančné zadostučinenie je neprimerane vysoké. Práve naopak, porušenie jeho práva je finančne neoceniteľné, keď aj nekonaním súdu sa márne domáha styku so svojimi deťmi, ktoré nevidel a nestretol sa s nimi už viac ako 6 rokov. Matka detí svojvoľným prístupom k plneniu si súdneho rozhodnutia o úprave styku s deťmi vedome znemožňuje sťažovateľovi kontakt s nimi a sťažovateľ na styk s deťmi má len jedinú legitímnu možnosť, a to požiadať o výkon rozhodnutia príslušný súd. Sťažovateľ dospel k pocitu márnosti a nespravodlivosti, keď zbytočnými prietahmi v súdnom konaní sa u detí vytvoril syndróm zavrhnutého rodiča a aj napriek tomu, že mal v úmysle sa s deťmi stretávať, súd v jeho prípade neuplatnil svoju moc a nedonútil povinnú plniť súdom vydané rozhodnutie.

IV.

Posúdenie ústavnej sťažnosti ústavným súdom

9. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože s ohľadom na predmet konania a vyjadrenia účastníkov od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

10. Účelom namietaného základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu (II. ÚS 26/95). Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je príkazom pre všetky štátne orgány na také konanie, ktoré vytvára právnu istotu pre subjekty práva. Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zákonodarca zabezpečuje prostredníctvom procesno-právnych inštitútov, ktoré sú štátne orgány vrátane všeobecných súdov povinné efektívne a vecne správne využívať.

11. Súdne konanie je potrebné viesť rýchlo, účelne a bez prietahov. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav

právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie (I. ÚS 96/2019).

12. Z judikatúry ústavného súdu tiež vyplýva, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna, nesústredená a neefektívna činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou (dohovorom) zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov.

13. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a obdobného práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup samotného súdu a k tomu prihliada aj na povahu tohto konania, ktoré si vo všeobecnosti vyžadujú postup súdu s osobitnou starostlivosťou (II. ÚS 33/99, I. ÚS 53/02). Špecifickému charakteru konania o výkon rozhodnutia o výchove maloletých detí korešponduje osobitný účel základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ktorým je v danom prípade pružnosť konania garantujúca promptnosť donucovacej moci štátu zabezpečujúcej vynútenie plnenia povinností vyplývajúcich zo súdnych rozhodnutí o výchove maloletých detí a o úprave styku s nimi (III. ÚS 181/2011). Napokon ústavný súd taktiež prihliada v konkrétnom prípade na čas trvania konania (porov. napr. I. ÚS 92/97), resp. na celkovú dĺžku konania (porov. napr. III. ÚS 123/02). Obdobne i EŠLP vo vzťahu k právu na prejednanie veci v primeranej lehote v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru skúma primeranosť lehoty (reasonable time) konania v rámci konkrétnych okolností prípadu, aplikujúc pritom štyri základné kritériá pre posúdenie primeranosti danej lehoty: zložitosť veci, správanie sťažovateľa, postup štátnych orgánov a význam sporu pre sťažovateľa (pozri napr. *Sürmeli v. Nemecko*, č. 75529/01, rozhodnutie EŠLP z 8. 6. 2006, bod 128; *Frydlender v. Francúzsko*, č. 30979/96, rozhodnutie EŠLP z 27. 6. 2000, bod 43).

14. Výkon rozhodnutia vo veciach maloletých (v danom prípade o styku otca s deťmi) sa realizuje na základe ustanovenia § 370 ods. 1 a nasl. Civilného mimosporového poriadku účinného od 1. júla 2016 (ďalej len „CMP“). Vo veciach starostlivosti o maloletých je exekučným titulom nielen rozsudok, ale aj uznesenie, ktorým sa rozhoduje vo veci samej (§ 39 CMP) – v danom prípade nepochybne je tomu vo veci aj vydané neodkladné opatrenie, ktoré nadobúda vykonateľnosť jeho doručením (pozri ustanovenie § 332 ods. 1 Civilného sporového poriadku). Toto konanie má zabezpečiť, aby došlo k úprave týchto vzťahov skôr, ako by mohlo dôjsť k ujme v právnej sfére maloletého. V rámci výkonu rozhodnutia vo veci maloletých súd má mať na zreteli najlepší záujem dieťaťa (základná procesná zásada vyjadrená v čl. 4 CMP). Orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately má veľký význam v konaní o výkone rozhodnutia vo veciach maloletých. Súd ho môže požiadať o preverenie dôvodov nesplnenia povinnosti uloženej rozhodnutím súdu (§ 388 CMP, § 5 vyhlášky č. Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 207/2016 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti výkonu rozhodnutia vo veciach maloletých – ďalej len „vyhláška“). Súd tiež skúma, či sa povinný podrobuje rozhodnutiu a či existujú ospravedlniteľné dôvody, pre ktoré sa povinný nemôže podrobovať rozhodnutiu (§ 3 vyhlášky). Orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately vypracuje súdu správu, ktorej náležitosti upravuje § 5 písm. a) až d) vyhlášky. Ak súd zistí, že existujú ospravedlniteľné dôvody a predpokladá, že je nutné tieto dôvody odstrániť, môže súd nariadiť neodkladné opatrenie. Pritom súd môže skúmať existenciu ospravedlniteľných dôvodov aj po nariadení výkonu rozhodnutia (§ 3 ods. 5 vyhlášky), čo sa však v danej veci

nenaplnilo. Na jednej strane stojí dikcia, že puto dieťaťa s jeho rodinou musí byť zachované, s výnimkou prípadov, keď sa rodinné prostredie ukázalo ako obzvlášť nevhodné. Z toho vyplýva, že rodinné väzby môžu byť prerušené len vo veľmi výnimočných prípadoch a je potrebné urobiť všetko pre zachovanie osobných vzťahov. Na druhej strane je v záujme dieťaťa zabezpečiť jeho rozvoj v zdravom prostredí a rodičia nesmú profitovať z takých opatrení alebo krokov, ktoré by v konečnom dôsledku poškodzovali zdravie a zdravý vývoj dieťaťa (porov. Neulinger and Shuruk v. Švajčiarsko, rozsudok Veľkej komory ESLP zo 6. 7. 2010, č. 41615/07, bod 136; Elsholz v. Nemecko, rozsudok ESLP z 13. 7. 2000, č. 25735/94, bod 50; Maršálek v. Česká republika, rozsudok ESLP zo 4. 4. 2006, č. 8153/04, bod 71).

15. Výkon vykonateľného rozhodnutia súdu sa musí považovať za integrálnu časť „súdnej ochrany“ v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy. Preto právo na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy sa nemôže končiť vydaním právoplatného a vykonateľného rozhodnutia súdu, ale musí zahŕňať aj možnosť núteným spôsobom a aj proti vôli povinného realizovať na plnenie, obsiahnutú vo výroku takéhoto rozhodnutia, ktorá nebola realizovaná dobrovoľne (I. ÚS 5/00).

16. Predmetom konania je výkon rozhodnutia o výchove maloletých detí. Ústavný súd je toho názoru, že vec sťažovateľa nemožno hodnotiť po právnej stránke ako zložitú, pretože tento typ konania je regulovaný pomerne podrobnou právnou úpravou, ako aj rezortnou internou inštrukciou. Ústavný súd tiež nezistil prípadnú faktickú zložitosť konania.

17. Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V rámci posúdenia druhého ústavný súd nezistil žiadne okolnosti, ktoré by signalizovali nedostatočnú aktivitu či súčinnosť zo strany sťažovateľa ako účastníka konania. Ústavný súd v tejto súvislosti neuznal argument okresného súdu, že sťažovateľ mal podať sťažnosť na prietahy predsedovi okresného súdu, keďže tento prostriedok v danej veci nebol účinným prostriedkom nápravy, ako to správne uviedla vo svojom vyjadrení právna zástupkyňa sťažovateľa, a navyše okresný súd mal konať v tejto veci *ex offio*.

18. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup okresného súdu. Vychádzajúc z prehľadu úkonov okresného súdu, argumentácie sťažovateľa a súdneho spisu, ktorý si ústavný súd vyžiadal na previerku, ústavný súd konštatuje značnú pasivitu okresného súdu v napadnutom konaní. Ústavnú sťažnosť sťažovateľ podal 29. júna 2021, a preto ústavný súd skúmal činnosť okresného súdu najmä v období od 20. apríla 2020 do 29. júna 2021 (čiže obdobie 14 mesiacov). Okresný súd sa v podstate počas tohto obdobia obmedzil na zisťovanie, či rozhodnutia navrhnuté na výkon sú ešte vykonateľné a či neboli zmenené, hoci sťažovateľ sa v tomto konaní domáhal, že vykonateľnosť najmä neodkladného opatrenia okresného súdu č. k. 9 P 134/2016-188 zo 7. júla 2018, ktoré bolo potvrdené krajským súdom uznesením č. k. 8 CoP 368/2018-383 z 25. júla 2018. V danej veci nemožno hodnotiť prácu okresného súdu ako správnu a efektívnu. Je neprípustné tvrdenie, že základný spis bol u znalkyne, a preto okresný súd priebežne zisťoval vykonateľnosť exekučného titulu (rozsudku, ktorého vykonateľnosť bola zistená už aj v predchádzajúcom konaní sp. zn. 19 Em 5/2015) a tiež uznesenia o neodkladnom opatrení, ktoré nadobudlo účinnosť jeho doručením poslednému z účastníkov konania, pretože okresný súd musel mať k dispozícii tieto exekučné tituly (sťažovateľ ich pripojil k návrhu) a mohol to promptne

zistiť aj z vlastného registra spisov, resp. dočasným zabezpečením spisu od znalca. Naproti tomu čakal až do 1. júna 2021, čiže takmer 14 mesiacov, keď zistil, že uvedené exekučné tituly sú vykonateľné. Ide však o konanie vo veci maloletých detí, preto okresný súd v tomto konaní mal konať s výnimočnou rýchlosťou. Je neakceptovateľné z ústavného hľadiska, že okresný súd za toto rozhodné obdobie okrem formálneho procesného úkonu 1. februára 2021 až po 9 mesiacoch od podania návrhu, keď ustanovil maloletým deťom kolízneho opatrovníka, urobil iba jeden meritórny úkon, a to vyžiadal si správy od kolízneho opatrovníka a vyzval povinnú, opatrovníka a obecný úrad na poskytnutie súčinnosti (na túto správu opatrovníka následne mimochodom pri nariadení výkonu rozhodnutia neprihliadol, keďže v správe bolo uvedené, že návrh sťažovateľa je šikanóznym a matka si plní svoju povinnosť).

19. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že nesprávnou, nesústredenou a neefektívnou činnosťou okresného súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, ktorého stav právnej neistoty nebol odstránený ani niekoľko mesiacov po tom, ako sa všeobecný súd dozvedel, že sa na ústavnom súde vedie konanie o jeho ústavnej sťažnosti. V dôsledku uvedeného rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu.

20. V zmysle čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

21. Podľa § 133 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie môže a) prikázať, aby ten kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

22. Ústavný súd na tomto základe využil imperatív podľa čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde a prikázal okresnému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietáhov, keďže konanie o výkon rozhodnutia vo veci starostlivosti súdu o maloletých v uvedenej veci trvá a nie je právoplatne skončené.

23. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Cieľom tohto inštitútu je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany (IV. ÚS 210/04). Sťažovateľ požadoval priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 5 000 eur „ako morálnu ujmu za porušenie jeho základných práv a za dlhodobý stav právnej neistoty a nemožnosti sa skontaktovať s maloletými deťmi“.

24. Ústavný súd vzhľadom na okolnosti danej veci považoval za potrebné priznať sťažovateľovi aj finančné zadosťučinenie v sume 500 eur. Zohľadnil pritom aj skutočnosť, že sťažovateľ bol za nekonanie okresného súdu pri prvom návrhu už raz odškodnený nálezom č. k. IV. ÚS 89/2019-30 z 22. januára 2020, kde mu ústavný priznal finančné zadosťučinenie v sume 2 500 eur a náhradu trov konania. V dôsledku uvedeného rozhodol ústavný súd o priznaní finančného zadosťučinenia iba v tejto sume (bod 3 výroku nálezu).

V.
Trovy konania

25. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

26. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov právneho zastúpenia sťažovateľa vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 384,08 eur, ako požadoval v ústavnej sťažnosti za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2021 (prevzatie, príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti) v sume dvakrát po 181,17 eur a režijný paušál v sume dvakrát po 10,87 eur (§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky). Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť právnej zástupkyňi sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

27. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, nadobúda tento nález právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. októbra 2022

Peter Straka
predseda senátu